

ΑΠΟΦΑΣΗ ΤΟΥ ΔΙΚΑΣΤΗΡΙΟΥ (πρώτο τμήμα)
της 28ης Σεπτεμβρίου 2006*

Στην υπόθεση C-467/04,

με αντικείμενο αίτηση εκδόσεως προδικαστικής αποφάσεως δυνάμει του άρθρου 35 ΕΕ, που υπέβαλε η Audiencia Provincial de Málaga (Ισπανία) με απόφαση της 8ης Ιουλίου 2004, η οποία περιήλθε στο Δικαστήριο στις 2 Νοεμβρίου 2004, στο πλαίσιο της ποινικής δίκης κατά των

Giuseppe Francesco Gasparini,

José M^a L. A. Gasparini,

Giuseppe Costa Bozzo,

Juan de Lucchi Calcagno,

Francesco Mario Gasparini,

José A. Hormiga Marrero,

Sindicatura Quiebra,

* Γλώσσα διαδικασίας: η ισπανική.

ΤΟ ΔΙΚΑΣΤΗΡΙΟ (πρώτο τμήμα),

συγκείμενο από τους P. Jann, πρόεδρο τμήματος, N. Colneric (εισηγήτρια), J. N. Cunha Rodrigues, M. Pešić και E. Levits, δικαστές,

γενική εισαγγελέας: E. Sharpston
γραμματέας: M. Ferreira, κύρια υπάλληλος διοικήσεως,

έχοντας υπόψη την έγγραφη διαδικασία και κατόπιν της επ' ακροατηρίου συζητήσεως της 16ης Μαρτίου 2006,

λαμβάνοντας υπόψη τις παρατηρήσεις που υπέβαλαν:

- ο G. F. Gasparini, εκπροσωπούμενος από τους H. Oliva García, L. Pinto, I. Ayala Gómez και P. González Rivero, abogados,
- ο J. M^a L. A. Gasparini, εκπροσωπούμενος από τον C. Font Felú, abogado,
- ο G. Costa Bozzo, εκπροσωπούμενος από τους L. Rodríguez Ramos, abogado, και J. C. Randón Reyna, procurador,
- ο J. de Lucchi Calcagno, εκπροσωπούμενος από τον F. García Guerrero-Strachan, abogado, και την B. De Lucchi López, procuradora,

- ο F. M. Gasparini, εκπροσωπούμενος από τον J. García Alarcón, abogado,

- η Ισπανική Κυβέρνηση, εκπροσωπούμενη από τον M. Muñoz Pérez,

- η Γαλλική Κυβέρνηση, εκπροσωπούμενη από τον J.-C. Niollet,

- η Ιταλική Κυβέρνηση, εκπροσωπούμενη από τον I. M. Braguglia, επικουρούμενο από τον G. Aiello, avvocato dello Stato,

- η Κυβέρνηση των Κάτω Χωρών, εκπροσωπούμενη από τις H. G. Sevenster, C. Wissels και C. ten Dam,

- η Πολωνική Κυβέρνηση, εκπροσωπούμενη από τον T. Nowakowski,

- η Επιτροπή των Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων, εκπροσωπούμενη από τους L. Escobar Guerrero, W. Bogensberger και F. Jimeno Fernández,

αφού άκουσε τον γενικό εισαγγελέα που ανέπτυξε τις προτάσεις του κατά τη συνεδρίαση της 15ης Ιουνίου 2006,

εκδίδει την ακόλουθη

Απόφαση

- 1 Η αίτηση εκδόσεως προδικαστικής αποφάσεως αφορά την ερμηνεία, αφενός, του άρθρου 54 της σύμβασης εφαρμογής της Συμφωνίας του Σένγκεν, της 14ης Ιουνίου 1985, μεταξύ των κυβερνήσεων των κρατών της Οικονομικής Ένωσης Μπενελούξ, της Ομοσπονδιακής Δημοκρατίας της Γερμανίας και της Γαλλικής Δημοκρατίας, σχετικά με τη σταδιακή κατάργηση των ελέγχων στα κοινά σύνορα (ΕΕ 2000, L 239, σ. 19), η οποία υπογράφηκε στο Σένγκεν στις 19 Ιουνίου 1990 (στο εξής: ΣΕΣΣ), και, αφετέρου, του άρθρου 24 ΕΚ.

- 2 Η αίτηση αυτή υποβλήθηκε στο πλαίσιο ποινικής δίκης κατά των G. F. Gasparini, J. M^a L. A. Gasparini, G. Costa Bozzo, J. de Lucchi Calcagno, F. M. Gasparini και J. A. Hormiga Marrero, καθώς και της Sindicatura Quiébra, για τους οποίους υπάρχουν υπόνοιες ότι διέθεσαν στην ισπανική αγορά ελαιόλαδο προερχόμενο από λαθρεμπόριο.

Το νομικό πλαίσιο

Η κοινοτική νομοθεσία

- 3 Κατά το άρθρο 1 του πρωτοκόλλου για την ενσωμάτωση του κεκτημένου του Σένγκεν στο πλαίσιο της Ευρωπαϊκής Ένωσης, το οποίο προσαρτήθηκε με τη Συνθήκη του Άμστερνταμ στη Συνθήκη για την Ευρωπαϊκή Ένωση και στη Συνθήκη

περί ιδρύσεως της Ευρωπαϊκής Κοινότητας (στο εξής: πρωτόκολλο), δεκατρία κράτη μέλη, μεταξύ των οποίων καταλέγονται το Βασίλειο της Ισπανίας και η Πορτογαλική Δημοκρατία, εξουσιοδοτούνται να θεσπίσουν στενότερη συνεργασία μεταξύ τους στο πεδίο εφαρμογής του κεκτημένου του Σένγκεν, όπως αυτό προσδιορίζεται στο παράρτημα του πρωτοκόλλου αυτού.

- 4 Στο κεκτημένο του Σένγκεν, όπως έχει καθοριστεί, περιλαμβάνονται, μεταξύ άλλων, η συμφωνία μεταξύ των κυβερνήσεων των κρατών της Οικονομικής Ένωσης Μπενελούξ, της Ομοσπονδιακής Δημοκρατίας της Γερμανίας και της Γαλλικής Δημοκρατίας, σχετικά με τη σταδιακή κατάργηση των ελέγχων στα κοινά σύνορα (ΕΕ 2000, L 239, σ. 13), η οποία υπογράφηκε στο Σένγκεν στις 14 Ιουνίου 1985 (στο εξής: Συμφωνία του Σένγκεν), καθώς και η ΣΕΣΣ.
- 5 Σύμφωνα με το άρθρο 2, παράγραφος 1, πρώτο εδάφιο, του πρωτοκόλλου, από την ημερομηνία έναρξης ισχύος της Συνθήκης του Άμστερνταμ το κεκτημένο του Σένγκεν έχει απευθείας εφαρμογή εντός των δεκατριών κρατών μελών που αναφέρονται στο άρθρο 1 του πρωτοκόλλου.
- 6 Κατ' εφαρμογή του άρθρου 2, παράγραφος 1, δεύτερο εδάφιο, δεύτερη περίοδος, του πρωτοκόλλου, το Συμβούλιο της Ευρωπαϊκής Ένωσης εξέδωσε στις 20 Μαΐου 1999 την απόφαση 1999/436/ΕΚ, για τον καθορισμό, δυνάμει των οικείων διατάξεων της Συνθήκης για την ίδρυση της Ευρωπαϊκής Κοινότητας και της Συνθήκης για την Ευρωπαϊκή Ένωση, της νομικής βάσης για κάθε διάταξη ή απόφαση που συνιστά το κεκτημένο του Σένγκεν (ΕΕ L 176, σ. 17). Από το άρθρο 2 της αποφάσεως αυτής, σε συνδυασμό με το παράρτημά της Α, προκύπτει ότι το Συμβούλιο θεώρησε ως νομική βάση των άρθρων 54 έως 58 της ΣΕΣΣ τα άρθρα 34 ΕΕ και 31 ΕΕ, τα οποία αποτελούν μέρος του τίτλου VI της Συνθήκης ΕΕ, ο οποίος επιγράφεται: «Διατάξεις για την αστυνομική και δικαστική συνεργασία σε ποινικές υποθέσεις».
- 7 Τα άρθρα 54 έως 58 της ΣΕΣΣ συναποτελούν το κεφάλαιο 3, το οποίο επιγράφεται «Εφαρμογή της αρχής *ne bis in idem*» και εντάσσεται στον τίτλο III της σύμβασης εφαρμογής, ο οποίος επιγράφεται «Αστυνομία και ασφάλεια».

8 Το άρθρο 54 της ΣΕΣΣ ορίζει τα εξής:

«Όποιος [καταδικάστηκε ή αθώωθηκε] αμετάκλητα από ένα συμβαλλόμενο μέρος δεν μπορεί να διωχθεί από ένα άλλο συμβαλλόμενο μέρος για τα ίδια πραγματικά περιστατικά, υπό τον όρον όμως ότι, σε περίπτωση καταδίκης, η ποινή έχει ήδη εκτιθεί ή εκτίεται ή δεν μπορεί πλέον να εκτιθεί σύμφωνα με τους νόμους του συμβαλλομένου μέρους που επέβαλε την καταδίκη.»

9 Η απόφαση πλαίσιο 2002/584/ΔΕΥ του Συμβουλίου, της 13ης Ιουνίου 2002, για το ευρωπαϊκό ένταλμα σύλληψης και τις διαδικασίες παράδοσης μεταξύ των κρατών μελών (ΕΕ L 190, σ. 1), στο άρθρο της 3, με τίτλο «Λόγοι υποχρεωτικής μη εκτέλεσης του ευρωπαϊκού εντάλματος σύλληψης», προβλέπει τα εξής:

«Η δικαστική αρχή εκτέλεσης του κράτους μέλους εκτέλεσης (εφεξής καλούμενη “δικαστική αρχή εκτέλεσης”) αρνείται την εκτέλεση του ευρωπαϊκού εντάλματος σύλληψης στις ακόλουθες περιπτώσεις:

[...].

2. εάν από τις πληροφορίες που διαθέτει η δικαστική αρχή εκτέλεσης προκύπτει ότι ο καταζητούμενος έχει δικασθεί τελεσιδίκως για τις ίδιες πράξεις από κράτος μέλος υπό τον όρο ότι, σε περίπτωση καταδίκης, η καταδίκη έχει εκτιθεί ή εκτίεται ή δεν μπορεί πλέον να εκτιθεί σύμφωνα με το δίκαιο του κράτους μέλους της καταδίκης:

[...]»

- 10 Το άρθρο 4 της εν λόγω αποφάσεως πλαισίου, με τίτλο «Λόγοι προαιρετικής μη εκτέλεσης του ευρωπαϊκού εντάλματος σύλληψης», έχει ως εξής:

«Η δικαστική αρχή εκτέλεσης μπορεί να αρνηθεί την εκτέλεση του ευρωπαϊκού εντάλματος σύλληψης:

[...]

4. όταν έχει επέλθει παραγραφή της ποινικής δίωξης ή της ποινής σύμφωνα με τη νομοθεσία του κράτους μέλους εκτέλεσης και οι πράξεις ανάγονται στην αρμοδιότητα αυτού του κράτους μέλους σύμφωνα με το ποινικό του δίκαιο·

[...]».

- 11 Η αρμοδιότητα του Δικαστηρίου να αποφανθεί προδικαστικώς επί των ζητημάτων που εμπίπτουν στο πεδίο του τίτλου VI της Συνθήκης ΕΕ ρυθμίζεται από το άρθρο 35 της Συνθήκης αυτής.
- 12 Το Βασίλειο της Ισπανίας δήλωσε ότι αναγνωρίζει την αρμοδιότητα του Δικαστηρίου να αποφαινεται προδικαστικώς επί του κύρους και της ερμηνείας των πράξεων που αναφέρονται στο άρθρο 35 ΕΕ σύμφωνα με τις λεπτομέρειες που προβλέπουν οι παράγραφοι 2 και 3, στοιχείο α', του άρθρου αυτού (ΕΕ 1999, C 120, σ. 24).

13 Κατά το άρθρο 24 ΕΚ:

«Θεωρούνται ότι ευρίσκονται σε ελεύθερη κυκλοφορία εντός κράτους μέλους τα προϊόντα προελεύσεως τρίτων χωρών, για τα οποία έχουν τηρηθεί οι διατυπώσεις εισαγωγής και εισπραχθεί σ' αυτό το κράτος μέλος οι απαιτούμενοι δασμοί και φορολογικές επιβαρύνσεις ισοδυνάμου αποτελέσματος και για τα οποία δεν έχουν επιστραφεί ολικώς ή μερικώς αυτοί οι δασμοί και επιβαρύνσεις.»

Η εθνική νομοθεσία

14 Το άρθρο 1, παράγραφος 1, σημεία 1 και 2, του οργανικού νόμου 7/1982, της 13ης Ιουλίου 1982, για την τροποποίηση της νομοθεσίας περί λαθρεμπορίου και τη νομοθετική ρύθμιση των σχετικών αδικημάτων και διοικητικών παραβάσεων (ΒΟΕ αριθ. 181, της 30ής Ιουλίου 1982, σ. 20623), ορίζει τα εξής:

«1. Είναι ένοχος του εγκλήματος της λαθρεμπορίας, εφόσον η αξία των πραγμάτων ή των εμπορευμάτων είναι ίση ή μεγαλύτερη του ενός εκατομμυρίου πεσετών, όποιος:

- 1) εισάγει ή εξάγει εντός συναλλαγής πράγματα, χωρίς να τα δηλώσει στις τελωνειακές αρχές·
- 2) πραγματοποιεί εμπορικές πράξεις, κατέχει ή θέτει σε κυκλοφορία εντός συναλλαγής πράγματα προερχόμενα από το εξωτερικό χωρίς να πληροί τις προϋποθέσεις αποδείξεως της νόμιμης εισαγωγής τους.»

- 15 Σύμφωνα με το άρθρο 847 του Κώδικα Ποινικής Δικονομίας (*ley de enjuiciamiento criminal*), κατά των αποφάσεων της Audiencia Provincial που εκδίδονται σε δεύτερο βαθμό δεν χωρεί ένδικο μέσο.

Η διαφορά της κύριας δίκης και τα προδικαστικά ερωτήματα

- 16 Κατά την Audiencia Provincial de Málaga, από βάσιμες ενδείξεις προκύπτει ότι, σε ημερομηνία του 1993 που δεν προσδιορίζεται, οι μέτοχοι και διαχειριστές της Minerva αποφάσισαν να εισαγάγουν μέσω του λιμένα του Setúbal (Πορτογαλία) ελαιόλαδο *lampante* (δηλαδή εξευγενισμένο) προερχόμενο από την Τυνησία και την Τουρκία, το οποίο δεν είχε δηλωθεί στις τελωνειακές αρχές. Στη συνέχεια το εμπόρευμα μεταφέρθηκε με φορτηγά από το Setúbal στη Μάλαγα (Ισπανία). Οι κατηγορούμενοι είχαν επινοήσει ένα σύστημα ψευδούς τιμολογήσεως, κατά τρόπον ώστε να φαίνεται ότι το ελαιόλαδο προερχόταν από την Ελβετία.
- 17 Κατά το αιτούν δικαστήριο, το Supremo Tribunal de Justiça (Πορτογαλία), με απόφασή του επί του ενδίκου μέσου που ασκήθηκε κατά της αποφάσεως του Tribunal de Setúbal, έκρινε ότι το ελαιόλαδο *lampante* που εισήχθη στην Πορτογαλία προερχόταν σε δέκα περιπτώσεις από την Τυνησία και σε μια περίπτωση από την Τουρκία και ότι στις πορτογαλικές τελωνειακές αρχές είχαν δηλωθεί ποσότητες μικρότερες από εκείνες που είχαν πραγματικά εισαχθεί.
- 18 Το Supremo Tribunal de Justiça απάλλαξε, λόγω παραγραφής, δύο από τους κατηγορουμένους στην υπόθεση εκείνη, κατά των οποίων έχει ασκηθεί δίωξη και στην κύρια δίκη.

19 Η Audiencia Provincial de Málaga εξηγεί ότι καλείται να αποφανθεί επί του αν συντρέχει το έγκλημα της λαθρεμπορίας ή αν, αντιθέτως, δεν συντρέχει τέτοιο αδίκημα, επειδή η απόφαση του Supremo Tribunal de Justicia έχει ισχύ δεδικασμένου ή επειδή τα εμπορεύματα τελούν σε ελεύθερη κυκλοφορία επί του κοινοτικού εδάφους.

20 Υπό τις συνθήκες αυτές η Audiencia Provincial de Málaga αποφάσισε να αναστείλει τη διαδικασία και να υποβάλει στο Δικαστήριο τα ακόλουθα προδικαστικά ερωτήματα:

«1) Είναι δεσμευτική η κρίση περί παραγραφής ενός εγκλήματος από τα δικαστήρια κράτους μέλους για τα δικαστήρια των λοιπών κρατών μελών;

2) Έχει η απαλλαγή του κατηγορουμένου λόγω παραγραφής αποτελέσματα που να ωφελούν τους κατηγορουμένους σε άλλο κράτος μέλος όταν οι πράξεις ταυτίζονται; Άλλως, μπορεί να θεωρηθεί ότι η παραγραφή ευνοεί και τους κατηγορουμένους σε άλλο κράτος μέλος για τις ίδιες πράξεις;

3) Σε περίπτωση που τα ποινικά δικαστήρια κράτους μέλους κρίνουν ότι δεν αποδεικνύεται ο εξωκοινοτικός χαρακτήρας ενός εμπορεύματος ως προς το έγκλημα της λαθρεμπορίας και απαλλάξουν τους κατηγορουμένους, μπορούν τα δικαστήρια άλλου κράτους μέλους να διευρύνουν την έρευνα προκειμένου να αποδειχθεί ότι η εισαγωγή του εμπορεύματος χωρίς καταβολή δασμών έγινε από τρίτο κράτος;

- 4) Σε περίπτωση που ποινικό δικαστήριο κράτους μέλους κρίνει ότι δεν αποδείχθηκε ότι το εμπόρευμα εισήχθη παράνομως σε κοινοτικό έδαφος ή ότι το έγκλημα της λαθρεμπορίας έχει παραγραφεί:
- α) Μπορεί το εν λόγω εμπόρευμα να θεωρηθεί ότι τελεί σε ελεύθερη κυκλοφορία στο λοιπό κοινοτικό έδαφος;
 - β) Μπορεί να θεωρηθεί η διάθεση στο εμπόριο σε άλλο κράτος μέλος, κατόπιν εισαγωγής στο κράτος μέλος που απάλλαξε τους κατηγορούμενους, ως αυτοτελής και, ως εκ τούτου, κολάσιμη πράξη ή, αντιθέτως, αποτελεί πράξη συμφυή με την εισαγωγή;»

Επί της αρμοδιότητας του Δικαστηρίου

- 21 Από τις σκέψεις 12 και 15 της παρούσας αποφάσεως προκύπτει ότι το Δικαστήριο είναι εν προκειμένω αρμόδιο να αποφανθεί επί της ερμηνείας του άρθρου 54 της ΣΕΣΣ, δυνάμει του άρθρου 35, παράγραφοι 1 έως 3, στοιχείο α', της Συνθήκης για την Ευρωπαϊκή Ένωση.

Επί των προδικαστικών ερωτημάτων

Επί του πρώτου ερωτήματος

- 22 Με το ερώτημα αυτό, το αιτούν δικαστήριο ερωτά κατ' ουσίαν αν η αρχή *ne bis in idem*, την οποία κατοχυρώνει το άρθρο 54 της ΣΕΣΣ, εφαρμόζεται στην περίπτωση αμετάκλητης αποφάσεως δικαστηρίου συμβαλλομένου κράτους με την οποία κατηγορούμενος απαλλάχθηκε λόγω παραγραφής του εγκλήματος για το οποίο ασκήθηκε η ποινική δίωξη.

- 23 Σύμφωνα με το ως άνω άρθρο 54, κανένας δεν μπορεί να διωχθεί σε συμβαλλόμενο μέρος για τα ίδια πραγματικά περιστατικά για τα οποία έχει εκδοθεί «αμετάκλητη» δικαστική απόφαση σε άλλο συμβαλλόμενο κράτος, υπό τον όρον ότι, σε περίπτωση καταδίκης, η ποινή έχει ήδη εκτιθεί ή εκτίεται ή δεν μπορεί πλέον να εκτιθεί.
- 24 Η κύρια πρόταση που περιλαμβάνεται στη μόνη περίοδο του άρθρου 54 της ΣΕΣΣ ουδαμώς αναφέρεται στο περιεχόμενο της αμετάκλητης αποφάσεως. Ως εκ τούτου, η διάταξη αυτή δεν εφαρμόζεται αποκλειστικά στην περίπτωση των καταδικαστικών αποφάσεων (βλ., συναφώς, απόφαση με σημερινή ημερομηνία C-150/05, Van Straaten, Συλλογή 2006, σ. I-9327, σκέψη 56).
- 25 Έτσι, η αρχή *ne bis in idem*, την οποία κατοχυρώνει το άρθρο 54 της ΣΕΣΣ, έχει εφαρμογή στην περίπτωση αποφάσεως των δικαστικών αρχών συμβαλλόμενου κράτους με την οποία ένας κατηγορούμενος απαλλάχθηκε με αμετάκλητη δικαστική απόφαση λόγω ανεπαρκών αποδείξεων (προπαρατεθείσα απόφαση Van Straaten, σκέψη 61).
- 26 Η υπόθεση της κύριας δίκης θέτει το ερώτημα αν ισχύει το ίδιο όσον αφορά αμετάκλητη αθωωτική απόφαση λόγω παραγραφής του εγκλήματος για το οποίο είχε ασκηθεί η ποινική δίωξη.
- 27 Δεν αμφισβητείται ότι σκοπός του άρθρου 54 της ΣΕΣΣ είναι να αποφευχθεί το ενδεχόμενο να ασκηθεί κατά προσώπου, το οποίο κάνει χρήση του δικαιώματός του ελεύθερης κυκλοφορίας, ποινική δίωξη για τα ίδια περιστατικά στο έδαφος περισσότερων του ενός κρατών μελών (απόφαση της 11ης Φεβρουαρίου 2003, C-187/01 και C-385/01, Gözütok και Brügge, Συλλογή 2003, σ. I-1345, σκέψη 38, και απόφαση με σημερινή ημερομηνία, C-150/05, Van Straaten, που δεν έχει δημοσιευθεί ακόμη στη Συλλογή, σκέψη 57). Διασφαλίζει το ότι δεν θα διωχθούν εκ νέου πρόσωπα κατά των οποίων έχει ασκηθεί ποινική δίωξη και για τα οποία έχει εκδοθεί αμετάκλητη δικαστική απόφαση. Τα πρόσωπα αυτά πρέπει να μπορούν να κυκλοφορούν ελεύθερα χωρίς να φοβούνται νέες ποινικές διώξεις για τα ίδια πραγματικά περιστατικά σε άλλο συμβαλλόμενο κράτος.

- 28 Η μη εφαρμογή του άρθρου 54 της ΣΕΣΣ σε περίπτωση που δικαστήριο συμβαλλομένου κράτους εξέδωσε, μετά την άσκηση ποινικής δίωξης, αμετάκλητη απόφαση με την οποία αθωώθηκε ο κατηγορούμενος λόγω παραγραφής του εγκλήματος για το οποίο ασκήθηκε η ποινική δίωξη θα έθετε σε κίνδυνο την εφαρμογή του εν λόγω σκοπού. Επομένως, πρέπει να θεωρείται ότι για το πρόσωπο αυτό έχει εκδοθεί αμετάκλητη δικαστική απόφαση κατά την έννοια της διατάξεως αυτής.
- 29 Βεβαίως, όσον αφορά τις προθεσμίες παραγραφής, δεν έχει επέλθει εναρμόνιση των νομοθεσιών των συμβαλλομένων μερών. Εντούτοις, καμία διάταξη του τίτλου VI της Συνθήκης ΕΕ, ο οποίος αφορά την αστυνομική και δικαστική συνεργασία σε ποινικές υποθέσεις και του οποίου τα άρθρα 34 και 31 αποτελούν τη νομική βάση των άρθρων 54 έως 58 της ΣΕΣΣ, ούτε της Συμφωνίας του Σένγκεν ή της ίδιας της ΣΕΣΣ δεν εξαρτά την εφαρμογή του άρθρου 54 της ΣΕΣΣ από την εναρμόνιση ή τουλάχιστον από την προσέγγιση των ποινικών νομοθεσιών των κρατών μελών στον τομέα των διαδικασιών παύσεως της ποινικής δίωξης (προπαρατεθείσα απόφαση Gözütok και Brügge, σκέψη 32) και, γενικότερα, από την εναρμόνιση ή την προσέγγιση των ποινικών νομοθεσιών των κρατών μελών (βλ. απόφαση της 9ης Μαρτίου 2006, C-436/04, Van Esbroeck, Συλλογή 2006, σ. I-2333, σκέψη 29).
- 30 Πρέπει να προστεθεί ότι η αρχή *ne bis in idem*, την οποία κατοχυρώνει το άρθρο 54 της ΣΕΣΣ, προϋποθέτει κατ' ανάγκην ότι υπάρχει αμοιβαία εμπιστοσύνη των συμβαλλομένων κρατών στα οικεία συστήματα ποινικής δικαιοσύνης και ότι κάθε κράτος μέλος αποδέχεται την εφαρμογή του ποινικού δικαίου που ισχύει στα άλλα συμβαλλόμενα κράτη, έστω και αν η εφαρμογή της οικείας εθνικής νομοθεσίας θα οδηγούσε σε διαφορετική λύση (προπαρατεθείσα απόφαση Van Esbroeck, σκέψη 30).
- 31 Η απόφαση πλαίσιο 2002/584 δεν αντίκειται στην εφαρμογή της αρχής *ne bis in idem* στην περίπτωση αμετάκλητης αθωωτικής αποφάσεως λόγω παραγραφής του εγκλήματος. Το άρθρο της 4, σημείο 4, που επικαλείται η Ολλανδική Κυβέρνηση στις παρατηρήσεις που υπέβαλε στο Δικαστήριο, παρέχει στη δικαστική αρχή εκτελέσεως τη δυνατότητα να αρνηθεί να εκτελέσει το ευρωπαϊκό ένταλμα συλλήψεως, ιδίως όταν, σύμφωνα με τη νομοθεσία του κράτους μέλους εκτελέσεως,

κωλύεται η άσκηση ποινικής δίωξης λόγω παραγραφής και οι πράξεις ανάγονται στην αρμοδιότητα αυτού του κράτους μέλους σύμφωνα με το ποινικό του δίκαιο. Η εφαρμογή της δυνατότητας αυτής δεν εξαρτάται από την ύπαρξη δικαστικής απόφασης που βασίζεται στην παραγραφή. Η περίπτωση κατά την οποία για το καταζητούμενο πρόσωπο έχει εκδοθεί αμετάκλητη δικαστική απόφαση για τα ίδια πραγματικά περιστατικά από κράτος μέλος ρυθμίζεται από το άρθρο 3, σημείο 2, της εν λόγω απόφασης πλαισίου, το οποίο προβλέπει ένα λόγο υποχρεωτικής μη εκτελέσεως του ευρωπαϊκού εντάλματος συλλήψεως.

32 Τέλος, δεδομένης της πολυπλοκότητας της υποθέσεως της κύριας δίκης, επιβάλλεται η επισήμανση ότι στο εθνικό δικαστήριο απόκειται να εξετάσει αν τα πραγματικά περιστατικά που έχουν κριθεί με αμετάκλητη δικαστική απόφαση ταυτίζονται με αυτά της κύριας υποθέσεως.

33 Από τις ανωτέρω σκέψεις προκύπτει ότι στο πρώτο ερώτημα πρέπει να δοθεί η απάντηση ότι η αρχή *ne bis in idem*, που κατοχυρώνει το άρθρο 54 της ΣΕΣΣ, έχει εφαρμογή στην περίπτωση αμετάκλητης απόφασης συμβαλλομένου κράτους που εκδόθηκε μετά την άσκηση ποινικής δίωξης και με την οποία κατηγορούμενος απαλλάχθηκε λόγω παραγραφής του εγκλήματος για το οποίο ασκήθηκε η ποινική δίωξη.

Επί του δευτέρου ερωτήματος

34 Με το δεύτερο ερώτημά του, το αιτούν δικαστήριο ερωτά κατ' ουσίαν ποια πρόσωπα μπορούν να ωφεληθούν από την αρχή *ne bis in idem*.

35 Συναφώς, από το περιεχόμενο του άρθρου 54 της ΣΕΣΣ προκύπτει σαφώς ότι από την αρχή *ne bis in idem* μπορούν να ωφεληθούν μόνον τα πρόσωπα για τα οποία έχει εκδοθεί αμετάκλητη δικαστική απόφαση.

- 36 Η ερμηνεία αυτή ενισχύεται από τον σκοπό των διατάξεων του τίτλου VI της Συνθήκης ΕΕ, όπως διακηρύσσεται στο άρθρο 2, πρώτο εδάφιο, τέταρτη περίπτωση, ΕΕ, δηλαδή στην επιδίωξη της Ένωσης «να διατηρήσει και να αναπτύξει την Ένωση ως χώρο ελευθερίας, ασφάλειας και δικαιοσύνης, μέσα στον οποίο εξασφαλίζεται η ελεύθερη κυκλοφορία των προσώπων σε συνδυασμό με κατάλληλα μέτρα όσον αφορά [...] την πρόληψη και καταστολή της εγκληματικότητας».
- 37 Κατά συνέπεια, στο δεύτερο ερώτημα πρέπει να δοθεί η απάντηση ότι η αρχή *ne bis in idem*, την οποία κατοχυρώνει το άρθρο 54 της ΣΕΣΣ, δεν έχει εφαρμογή σε άλλα πρόσωπα πέραν αυτών για τα οποία έχει εκδοθεί αμετάκλητη δικαστική απόφαση σε συμβαλλόμενο κράτος.

Επί του τρίτου ερωτήματος

- 38 Το τρίτο ερώτημα στηρίζεται στην υπόθεση σύμφωνα με την οποία τα ποινικά δικαστήρια κράτους μέλους διαπιστώνουν ότι δεν αποδείχθηκε ο εξωκοινοτικός χαρακτήρας ενός εμπορεύματος σε σχέση με το έγκλημα της λαθρεμπορίας.
- 39 Ωστόσο, μία τέτοια υπόθεση έρχεται σε αντίθεση με τα πραγματικά περιστατικά της υποθέσεως της κύριας δίκης, όπως περιγράφονται από το αιτούν δικαστήριο και αναπαράγονται στις σκέψεις 16 έως 18 της παρούσας αποφάσεως.
- 40 Βεβαίως, οι περισσότεροι από τους κατηγορούμενους της κύριας δίκης προσάπτουν στο αιτούν δικαστήριο ότι προέβη σε εσφαλμένη ανάγνωση της αποφάσεως του Supremo Tribunal de Justiça. Υποστηρίζουν ότι, αντίθετα με όσα αναφέρει η απόφαση περί παραπομπής, το δικαστήριο αυτό δεν έκρινε ότι δηλώθηκαν στις τελωνειακές αρχές ποσότητες μικρότερες από αυτές που πραγματικά εισήχθησαν στην Πορτογαλία. Κατά την άποψή τους, η ποινική δίωξη για τα εγκλήματα της λαθρεμπορίας και της πλαστογραφίας έπαυσε λόγω παραγραφής τους, η οποία

διαπιστώθηκε με δικαστική απόφαση που εκδόθηκε πριν την έναρξη της ακροαματικής διαδικασίας ενώπιον του δικαστηρίου αυτού. Επιπλέον, οι κατηγορούμενοι απαλλάχθηκαν και σε σχέση με την πολιτική αγωγή για αποζημίωση που ασκήθηκε στο πλαίσιο της ίδιας αυτής διαδικασίας, καθόσον δεν αποδείχθηκαν τα πραγματικά περιστατικά για τα οποία είχαν κατηγορηθεί.

- 41 Συναφώς, επιβάλλεται η επισήμανση ότι η ρύθμιση του άρθρου 234 ΕΚ έχει εφαρμογή στην προδικαστική παραπομπή βάσει του άρθρου 35 ΕΕ, με την επιφύλαξη των προϋποθέσεων που προβλέπει το τελευταίο αυτό άρθρο (βλ. απόφαση της 16ης Ιουνίου 2005, *Purino*, C-105/03, Συλλογή 2005, σ. I-5285, σκέψη 28). Στο πλαίσιο της διαδικασίας του άρθρου 234 ΕΚ, που στηρίζεται σε σαφή διάκριση των λειτουργιών μεταξύ των εθνικών δικαστηρίων και του Δικαστηρίου, κάθε εκτίμηση των επίδικων περιστατικών εμπίπτει στην αρμοδιότητα του εθνικού δικαστηρίου. Επομένως, το Δικαστήριο είναι αρμόδιο να αποφαινεται αποκλειστικώς επί της ερμηνείας ή του κύρους κοινοτικής ρυθμίσεως βάσει των πραγματικών περιστατικών που του επισημαίνονται από το εθνικό δικαστήριο (βλ. αποφάσεις της 16ης Ιουλίου 1998, C-235/95, *Dumon* και *Froment*, Συλλογή 1998, σ. I-4531, σκέψη 25, και της 16ης Οκτωβρίου 2003, C-421/01, *Traunfellner*, Συλλογή 2003, σ. I-11941, σκέψη 21).
- 42 Υπό το πρίσμα της αναγνώσεως της αποφάσεως του Supremo Tribunal de Justiça εκ μέρους του αιτούντος δικαστηρίου, το παραδεκτό του τρίτου ερωτήματος καθίσταται αμφίβολο.
- 43 Πράγματι, υπό το πρίσμα μιας τέτοιας αναγνώσεως, επιβάλλεται η διαπίστωση ότι απουσιάζει η προϋπόθεση στην οποία βασίζεται το τρίτο ερώτημα, δηλαδή η αθώωση των κατηγορουμένων λόγω του ότι δεν αποδείχθηκε ή αποδείχθηκε ανεπαρκώς ο εξωκοινοτικός χαρακτήρας του εμπορεύματος.
- 44 Το Δικαστήριο, καίτοι υποχρεούται κατ' αρχήν να αποφαινεται εφόσον τα υποβαλλόμενα ερωτήματα αφορούν την ερμηνεία του κοινοτικού δικαίου, έχει, κατά πάγια νομολογία του, σε εξαιρετικές περιπτώσεις, την υποχρέωση να εξετάζει τις συνθήκες υπό τις οποίες το εθνικό δικαστήριο υποβάλλει την αίτησή του, προκειμένου να εξακριβώνει τη δική του αρμοδιότητα. Δεν μπορεί να αρνηθεί να απαντήσει σε προδικαστικό ερώτημα εθνικού δικαστηρίου παρά μόνον όταν

προδήλως προκύπτει ότι η ερμηνεία του κοινοτικού δικαίου την οποία ζητεί το εθνικό δικαστήριο δεν έχει καμιά σχέση με το υποστατό ή το αντικείμενο της διαφοράς της κύριας δίκης, όταν το πρόβλημα είναι υποθετικής φύσεως ή ακόμη όταν το Δικαστήριο δεν διαθέτει τα πραγματικά ή νομικά στοιχεία που είναι αναγκαία προκειμένου να δώσει χρήσιμη απάντηση στα ερωτήματα που του υποβλήθηκαν (βλ., μεταξύ άλλων, απόφαση της 11ης Ιουλίου 2006, C-13/05, Chacón Navas, Συλλογή 2006, σ. I-6467, σκέψεις 32 και 33 και την εκεί παρατιθέμενη νομολογία).

- 45 Στην κρινομένη υπόθεση, λαμβανομένης υπόψη της περιγραφής των πραγματικών περιστατικών από το αιτούν δικαστήριο, το τρίτο ερώτημα αφορά πρόβλημα υποθετικής φύσεως.
- 46 Κατά συνέπεια, παρέλκει η απάντηση του ερωτήματος αυτού από το Δικαστήριο.

Επί του τέταρτου ερωτήματος

- 47 Για τους ίδιους λόγους με τους προβαλλόμενους στις σκέψεις 41 έως 45 της παρούσας αποφάσεως, το τέταρτο ερώτημα υποβάλλεται απαραδέκτως, καθόσον στηρίζεται στην προϋπόθεση της αθώσεως των κατηγορουμένων λόγω ελλείψεως ή ανεπάρκειας αποδείξεων. Αντιθέτως, υποβάλλεται παραδεκτώσ καθό μέρος αφορά την περίπτωση στην οποία δικαστήριο κράτους μέλους διαπίστωσε ότι το έγκλημα της λαθρεμπορίας είχε παραγραφεί.

Επί του τέταρτου ερωτήματος, στοιχείο α΄

- 48 Με το τέταρτο ερώτημά του, στοιχείο α΄, το αιτούν δικαστήριο ερωτά κατ' ουσίαν αν μπορεί να συναχθεί από την απόφαση δικαστηρίου κράτους μέλους που κατέστη αμετάκλητη και που έχει διαπιστώσει την παραγραφή του εγκλήματος της λαθρεμπορίας ότι το επίδικο εμπόρευμα κυκλοφορεί ελεύθερα στο έδαφος άλλων κρατών μελών.

- 49 Σύμφωνα με το άρθρο 24 ΕΚ, τρεις προϋποθέσεις πρέπει να πληρούνται προκειμένου να θεωρηθεί ότι προϊόντα προερχόμενα από τρίτες χώρες τελούν σε ελεύθερη κυκλοφορία σε ένα κράτος μέλος. Συγκεκριμένα, ως τέτοια θεωρούνται τα προϊόντα για τα οποία, πρώτον, έχουν τηρηθεί οι διατυπώσεις εισαγωγής, δεύτερον, έχουν εισπραχθεί σε αυτό το κράτος μέλος οι απαιτούμενοι δασμοί και φορολογικές επιβαρύνσεις ισοδύναμου αποτελέσματος και, τρίτον, δεν έχουν επιστραφεί ολικώς ή μερικώς αυτοί οι δασμοί και επιβαρύνσεις.
- 50 Η διαπίστωση εκ μέρους δικαστηρίου κράτους μέλους ότι το έγκλημα της λαθρεμπορίας που προσάπτεται σε κατηγορούμενο έχει παραγραφεί δεν μεταβάλλει τον νομικό χαρακτηρισμό των εν λόγω προϊόντων.
- 51 Η αρχή *ne bis in idem* δεσμεύει τα δικαστήρια συμβαλλόμενου κράτους μέλους μόνο στον βαθμό που απαγορεύει την εκ νέου δίωξη, σε άλλο συμβαλλόμενο κράτος, για τα ίδια πραγματικά περιστατικά, κατά κατηγορούμενου για τον οποίον έχει εκδοθεί αμετάκλητη απόφαση.
- 52 Επομένως, στο τέταρτο ερώτημα, στοιχείο α', πρέπει να δοθεί η απάντηση ότι το ποινικό δικαστήριο συμβαλλόμενου κράτους δεν μπορεί να κρίνει ότι ένα εμπόρευμα τελεί σε ελεύθερη κυκλοφορία στο έδαφος του κράτους αυτού εκ μόνου του λόγου ότι το ποινικό δικαστήριο άλλου συμβαλλόμενου κράτους έχει διαπιστώσει, σε σχέση με το ίδιο αυτό εμπόρευμα, ότι το έγκλημα της λαθρεμπορίας έχει παραγραφεί.

Επί του τέταρτου ερωτήματος, στοιχείο β'

- 53 Με το τέταρτο ερώτημά του, στοιχείο β', το αιτούν δικαστήριο ερωτά κατ' ουσίαν αν η διάθεση στην αγορά άλλου κράτους μέλους, μετά την εισαγωγή στο κράτος μέλος που απάλλαξε τους κατηγορούμενους λόγω παραγραφής, αποτελεί μέρος των ίδιων πραγματικών περιστατικών ή συνιστά αυτοτελή πράξη σε σχέση με την εισαγωγή στο πρώτο κράτος μέλος.

- 54 Το μοναδικό κατάλληλο κριτήριο για την εφαρμογή της έννοιας των «πραγματικών περιστατικών» κατά την έννοια του άρθρου 54 της ΣΕΣΣ είναι το κριτήριο της ταυτότητας των πραγματικών περιστατικών, υπό την έννοια ότι πρόκειται για σύνολο συγκεκριμένων περιστάσεων που συνδέονται άρρηκτα μεταξύ τους (βλ. προπαρατεθείσα απόφαση Van Esbroeck, σκέψη 36).
- 55 Όσον αφορά ειδικότερα περιπτώσεις όπως αυτή της κύριας δίκης, επιβάλλεται η διαπίστωση ότι μπορεί να αποτελεί κατ' αρχήν ένα τέτοιο σύνολο πραγματικών περιστατικών.
- 56 Ωστόσο, η οριστική εκτίμηση του ζητήματος αυτού απόκειται στις αρμόδιες εθνικές αρχές, οι οποίες πρέπει να εξετάσουν αν τα εν λόγω πραγματικά περιστατικά συνιστούν ένα σύνολο πραγματικών περιστατικών άρρηκτα συνδεδεμένων κατά χρόνο, τόπο και αντικείμενο (βλ. προπαρατεθείσα απόφαση Van Esbroeck, σκέψη 38).
- 57 Από τα ανωτέρω προκύπτει ότι η διάθεση στην αγορά άλλου κράτους μέλους, μετά την εισαγωγή στο κράτος μέλος που απάλλαξε τους κατηγορουμένους λόγω παραγραφής, συνιστά πράξη δυνάμενη να αποτελέσει μέρος των «ίδιων πραγματικών περιστατικών» κατά την έννοια του άρθρου 54 της ΣΕΣΣ.

Επί των δικαστικών εξόδων

- 58 Δεδομένου ότι η παρούσα διαδικασία έχει ως προς τους διαδίκους της κύριας δίκης τον χαρακτήρα παρεμπίπτοντος που ανέκυψε ενώπιον του εθνικού δικαστηρίου, σ' αυτό εναπόκειται να αποφανθεί επί των δικαστικών εξόδων. Τα έξοδα στα οποία υποβλήθηκαν όσοι υπέβαλαν παρατηρήσεις στο Δικαστήριο, πλην των ως άνω διαδίκων, δεν αποδίδονται.

Για τους λόγους αυτούς, το Δικαστήριο (πρώτο τμήμα) αποφαινεται:

- 1) Η αρχή *ne bis in idem*, την οποία κατοχυρώνει το άρθρο 54 της συμβάσεως εφαρμογής της συμφωνίας του Σένγκεν, της 14ης Ιουνίου 1985, μεταξύ των κυβερνήσεων των κρατών της Οικονομικής Ένωσης Μπενελούξ, της Ομοσπονδιακής Δημοκρατίας της Γερμανίας και της Γαλλικής Δημοκρατίας, σχετικά με τη σταδιακή κατάργηση των ελέγχων στα κοινά σύνορα, η οποία υπογράφηκε στο Σένγκεν στις 19 Ιουνίου 1990, έχει εφαρμογή στην περίπτωση αμετάκλητης αποφάσεως συμβαλλομένου κράτους που εκδόθηκε μετά την άσκηση ποινικής δίωξης και με την οποία κατηγορούμενος απαλλάχθηκε λόγω παραγραφής του αδικήματος για το οποίο κινήθηκε η ποινική δίωξη.
- 2) Η εν λόγω αρχή δεν έχει εφαρμογή σε άλλα πρόσωπα πέραν αυτών για τα οποία έχει εκδοθεί αμετάκλητη δικαστική απόφαση σε συμβαλλόμενο κράτος.
- 3) Το ποινικό δικαστήριο συμβαλλομένου κράτους δεν μπορεί να κρίνει ότι ένα εμπόρευμα τελεί σε ελεύθερη κυκλοφορία στο έδαφος του κράτους αυτού εκ μόνου του λόγου ότι το ποινικό δικαστήριο άλλου συμβαλλόμενου κράτους έχει διαπιστώσει, σε σχέση με το ίδιο αυτό εμπόρευμα, ότι το αδίκημα της λαθρεμπορίας έχει παραγραφεί.
- 4) Η διάθεση στην αγορά άλλου κράτους μέλους, μετά την εισαγωγή στο κράτος μέλος που απάλλαξε τους κατηγορούμενους λόγω παραγραφής, συνιστά πράξη δυνάμενη να αποτελέσει μέρος των «ίδιων πραγματικών περιστατικών» κατά την έννοια του ως άνω άρθρου 54.

(υπογραφές)